מקל נועם.

כולל שירי עם (פאלקס לידער) בלשון המדוברת בין
היהודים בארצות פולין ומאלדויא עם העתקת לשון
עברית

מאת

וואלף עהרענקראנץ זבארזער.

Makel-Noam.

Volkslieder

in polnisch-jüdischer Mundart mit hebräischer
Uebersetzung von

W. Ehrenkranz-Zbarzer.

Erstes Heft.

Gedruckt bei Berl Lorje in Lemberg 1869.

Ehrenkranz, Benjamin Wolf
1826-1883

RESTR
PJ
5129
A3
E37
M36

JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA
LIBRARY

אינהאלטס־פערצייכניס.

שיר		זייטע
	דבר אל הקוראים.	1
	אל שפת עבר	11
א.	דיא העברעאישע שפראכע.	12
ב.	דיא נאכטיגאלל:	20
ג.	דיא גאלדענע אוהר.	32
ד.	גוט צו לעבען נישט צו זארגען.	40
ה.	דער פאלקסדיכטער.	46
ו.	דעם דיכטערס טרייסט.	54
ז.	דער אומגליקליכער גוטער יוד.	64
ח.	דער חסיד פארט צום רבין.	68
ט.	דער עלענדער זוכט דיא רוהע	74
י.	אויף דיא ערד רוהעט מאן נישט.	80
יא.	דיא בראילאווער סוחרים.	86
יב.	דער וואנדערר.	94
יג.	דיא טרייסט	100
יד.	דיא מאלדאווישען איבער דיא פולישען	106
טו.	דער מלמד אין חול המועד.	112
טז.	דער שרייבער.	116
יז.	דיא וועלט	120
יח.	דער הויזירער.	124
יט.	דער געבורטסטאג	148
כ.	דאס בית הקברות	132
כא.	כל זמן מילעבט דארף מאן אס נוט פערגעסען	138
כב.	דיא גליקליכע גוטע יודען.	140
כג.	געשיכטע פין גלאז.	154
כד.	אנטווארט פין גאט.	158

שׁוּטִי מְלִיצָתִי תַּחַת הַשָּׁמָיִם!
מַהֲרִי רוּצִי וּבוֹאִי לַאֲשֶׁר שְׁלַחְתְּ
הֵן יִתְאָו יָפְיֵךְ אֲשֶׁר לוֹ עֵינַיִם
שׁוּבִי אֶל הָעָם כִּי מִמֶּנּוּ לֻקָּחַתְּ.

הֵן הַסֻּכַּן הִסְכַּנְתְּ אִתִּי עַד הַפַּעַם,
לְבָבָם אֵלַיִךְ נְגִינוֹתַי הֵעִירוּ
עַתָּה לְכִי נָא לְבַדֵּךְ טוּבַת הַטַּעַם,
אַתְּ הֱיִי לָהֶם לְפֶה וְהֵמָּה יָשִׁירוּ.

עוֹד אֶפְקוֹד אֶת נָוֵךְ אָבֹא אֵלַיִךְ,
לִרְאוֹת אֶת שְׁלוֹמֵךְ בִּמְקוֹם תִּתְגּוֹרְרִי,
אִם לִי תַּעֲנִי וְנָפְלוּ פָּנַיִךְ,
אֲשִׁיבֵךְ אֶל חֵיקִי וְאִתִּי תְּשׁוֹרְרִי.

~39 yrs. old

דבר אל הקוראים.

מאן השא השיאתני תקותי לעזוב ארץ מולדתי לשום לדרך פעמי להתהלך בארצות הרחק נדוד לתור אחרי ההצלחה אשר בחלה בי מעודי ועד עצם היום הזה עקבותיה לי לא נודעו, ותוחלתי נכזבה, ואיבה שם הזמן הבונד ביני ובין המסחר, אשר מילדי ההצלחה אויבתי גם הוא, וזה כביר אשר אין לי עמי שיג ושיח. וגם לשון למודים אשר נתן לי אלהים ללמד את נערי בני ישראל ספר, לא עמדה לי, שמה במאלדאווע ראשית עוני גם אשת חיקי המלמדת הארורה המבישה אחות החסידה הסוררה, יוצאת ירך עוני, אשר ארשתיה לי ולא באמונה, אך בן ביתי המחסור חבר המחברה, באחרית אף היא בגדה בי בגד, היתה כעקרה ובנים לא ילרה לי. מאנה לנגוע בי ותעמוד מלדת, יען כי אחותה החסידה הוכיחה אותה על פניה לאמור: „איככה הנך פרועה לשמצה, היות סוכנת לאיש אשר לו שפה ובמליצים יתחשב, וכתב וספר ומנה ושקל כל דבריו במאזני השיר ומליצה חדות לו? כה שמעתי לא אחת ולא שתים סרה מדובר בי, ומי יודע אם לא כנים דברי המתלחשים? "לאיש אשר אלה לו הנך הרה? הביטי אל צור חצבת, אביך העוני פאר עם ישראל (כמאמרם ז"ל יאה עניותא וכו') אמך הרבנית כי ממעיה יצאת אחותך חסידה אשת לפידות, שארך הקרובה אליך אולת אשר בתמתה תחיה, (כמאמרם ז"ל מוטב שיהיה שוטה כל ימיו) ואת מלמרת! הלא ידעת אם לא שמעת כי אנשים כערכו נתונים לחרם מני אז? כה ראיתי בית אבותי ואבות אבותי, איש אשר יהין לגשת אל הקדש לשבת על כס המלמדת וילדי ישורון יבקשו תורה

failed at commerce

failed as a teacher

Hasidim

מפיהו, הנה יכוף כאגמון ראשו ונבט לארץ, על ראשו יעביר תער ומעברים כחרמתים צופים ומחלפות ראשו סרוחות כזנבי שועלים יורדות על רזקן, ובגד עדים ילבוש ונעלים בלות ומטלאות, וכתנתו מגואלה מזיעת בשרו, אך ביום השבת חליפות לו, ותפלתו זכה אחר אשר טבל את בשרו במים, ובעת ישפוך שיחו לפני ה' יתרוצץ כאיש אשר אחזנו השבץ, ויצעק בקול המולה עד אשר נחר גרונו, ומקנה צוארו יצא כפתור רצוא ושב בהשמיעו קולו, גם ברית כרת לעיניו מהתבונן על בתולה, ויישמור לפיו מחסום מדבר עם אשה מטוב עד רע. אך במסתרים יעשה את כל חפצו כי כן יעשו ילדי חסידה גם המה בלהטיהם. לאיש אשר כזה תבעלי בחיקו תשכבי לו תתני את דודיך כי לו יאתה. אך איש אשר דבר ידבר הוא. וממשל משלים הלא אות כי מבית המרי הוא יליד הרשע גם אם יתן הוא לך נדה. וירבה לך מהר ומתן בוז תבוזי לה. ואת נתת לו את נדניך. ודע איפוא כי לבו איננו שלם עמך. לא מאהבתי אותך לקחך לו לאשה אך כל עוד אשר בן ביתו המחסור חי. הקשר קשר דעי כי המחסור זקן ושבע ימים הוא אני בהיותי ילדה בית אבי בעלך ראיתיו איש, גם הונד הוגד לו כי גם בית זקנו ובית אבי זקנו הוא היה המוציא והמביא על ברכיו בנים יולדו. ובחיקו אמונים ועל חיקו מתו שבעי ימים. הן יקרבו ימי אבל המחסור יתר ידו וינתק הקשר *) וממך והלאה ישים פניו לחבק חיק נכריה. ואת עזובה ועצובת רוח לנצח לו תעגני. ותהא המלמדת דברי אחותה חסידה כי טובים ונכוחים. ותשמע לקולה ותמעל בו מעל מבין שפתים נתנה עלי בקולה לאמור צא צא איש הבליעל! טמא טמא! לא חשקה נפשי בך לא אתן את דודי לך כי שנאתיך. ותגרש אותי מפניה ואלך באשר אלך. וכי שאלתי את פי תקותי: "במה איפוא אכלכל את נפשי האומללה כל ימי

*) כה יאמרו אנשי מאלדאווע כבוא אליהם איש ממדינה אחרת ללמד את בניהם ספר: שנה או שנתים ישב אתנו, עד יקנן על יד ויעשה חיל, ישים לרור כספו באמתחתו וישוב אל ביתו וישים פניו למסחר וקנין ומה נעשה לבנינו?

התהלכי בארץ נוד? והמחסור עודנו חי ובריא אולם יום יום יחדש כנשר נעוריו. גם נשבע באמונה כי לו אחיה אלף שנים לא ירפני עד בלעי רקי. ולבי נכון ובטוח כי לא ימות בעוד בחיים חיתי ותען תקותי ותאמר לי: שור! ממקור מליצתך דלה תדלה מחית נפשך העזובה עד יבא מועד ועיניך תחזינה במות המחסור. ובמערה אשר חסידה וילדיה יקברו. שמה ימצא קבר. אז תשא פניך אז תרים מצח ותתלונן בצל החכמה ובצל הכסף. ועד יעבור זעם מליצתך למחיה לך שלוחה. שור ואכול לחם!" — איך אשיר שירי. מרה זעקתי. לפני המון פתאים אלה? הנה ערלה אזנם משמוע ולבם מהבין ושחתי דברי חנם. וחכמי לב מעטים ודלים ולעת מצוא איש משכיל ומצליח אשר חכמה קנין נפשו וגם כסף תועפות לו. הגם על נדיבות יקום? הלא יענה הצולח אשר גם חכמתו עמדה לו: הן כבור עשרי עם חכמתי לבי ירנינו. ומה לי ולאיש הזה ולשיריו? אין נפשי אליו ואין חפצי בשיריו! ומה אעשה אני עם צרור שיר השלוחים לי למחיה. כאשר דברת תקותי! בעלת שפת יתר! האכל אכל את המגלה והיתה ציד בפי ולנפשי השוקקה מאכל תאוה? ותורני עוד תקותי ותאמר לי בשתים תתחתן בעם המקשיבים לקולך: בשתי חליפות בנדים תלביש את מליצתך הנובעת מפיך. בגד עדים עשה לה. שזור מעבותות הלשון המדוברת ועליו תעשה מחלצות ממטוה דק קוי לשון עבר למען לא יקל ערכך. ותהי מליצתך להם שעשועים ולך למחיה. ואשמע לקול תקותי ואלביש את מליצתי מתחת כשפחה וממעל כגבירה. ואגד לפני העם את דברי השירה. וזה לי. שבע שנים אשר מליצתי התמה נותנת צידי וכל מחסורי רק עליה כי טוב בעיניה לשאת בעדי סבל כל קלון ובוז למען החיה את בעליה. מראית ברעה אשר תמצא אותי בשומה לפיה מחסום ותאלם דומיה. כי פעם כי נכמרו רחמי עליה ולא אובה המיר כבודה בככר לחם. ואומר טוב לי שבת בדד בכפן וחסר מעשות לאמה שרתי זאת שפה עבריה בת המלך והמליצה אשר על ברכיה נולדה. אז תסוב אפיה ומני מסתתרת"*).

*) כי מי זה יעונה ברעב ושפתיו תנגנה שיר?

ואמרתי זה חלקי בתבל לשיר כשירים בלב רע ולהשמיע זמרה בנפש מרה והשומע יאמין כי מאושר כמוני אין. כשיר אשבע לחם ובזמרה יין. והם לא ידעו כי נפשי במסתרים תבכה. כי רע עלי המעשה. כאשר רמזתי בשיר א' ב' וה'. וגם כבר השבע השביעתני מליצתי לקרוא לבניה דרור, להוציא ממסגר ילדיה. בל יתמו לגוע בל ירדו שאול. קבר הנשיה. או לשבת דומם חיים טמונים בסתר לבי כל ימי היות בל יחזו שמש וברגע יולד יתרוצצו הבנים בקרבו לעזוב בית כלאם לבל יהיו חדרי בטני קברם ועצור בם לא אעצור כח והנה זה חמש שנים אשר הפצר יפצירו בי אנשי בריתי להוציא לאור שירי אלה שירי עם (פאלקס ליעדער) באמרם אלי לאמר: למה יהיו נחבאים וצפונים בסתר אהלך? הנה חדשים לבקרים אתך וישן מפני חדש יעבור הראשונים נעזבים ונשכחים לא תשא אותם על שפתיך. עוד יבא מועד והכל נשכח. למה לא תחום עיניך על יגיעך כי לריק יהי? למה הושבת את בניך במחשכים. כאשמנים כמתים. למה תראה במות בניך ילדי עשתונותיך ויטבעו בבוץ הנשיה בעודך חי? גם ראה ראינו פעם מליצתך יוצאת מפי כסילים ולא תאר לה ולא הדר. ממושכה ומורטה קציצת יד ורגל. הרומת ראש וגוה. כלה פצע וחבורה אין מתום בה. ובגדיה קרועים ומטלאים. הוסר עדיה מעליה. כי הבוערים בעם התעוללו עמה כאות נפשם. המליצה פרוצה. והשיר בקול סיר והשומע ישפוך עליך בוז וקלון והיית בעיניו כמתעתע. ומהם אשר למד שמץ מספרי קדש ומעט מזעיר מספרי המליצה ויעשה בנפשו שקר לאמור כי המליצה הזאת ממקור לבו נובעת. ותמכר מליצתך בלי מחיר לאנשים ריקים ופוחזים לאמה כאשר ראינו ככה. ואתה תאשם. בבואך פעם לעיר. אשר רוחך זרה ליושביה. בכתב תהלה מאנשי בריתך נקובו שמות. ויושבי העיר יבקשו שירה מפיך. והמקשיבים כלם כל אשר ישמעו מפיך. יאמרו פה אחד כי הנך מתהלל במתת שקר ואתה לא ידעת כי כבר באו גנבים אשר בשדה בלי לחם יקצורו ויאכלו תנובתו. וישאו ברנה אלמותיהם ויקחי מחירם ואתה עונותיהם תסבול. או אם אחד יאמר השומע: זאת ידעתי חדשות אובה. המליצה אחת היא לך הלא המליצה הזאת

בחוץ תרונה בבר והיא יתומה ומי אביה לא ידענו ואתה לקחת אותה לך לבת; הלא תשפך מררתך ארצה ודמך כמים ? ולא עליך חמלה. כי מי עשה את כל אלה אם לא אתה לבדך ? ועתה שפטו נא קוראים נעימים הכן דברו אנשי בריתי אם אין ! אכן שירי אשר חברתי בלשון עבריה המה עצרוני עד כה. באמרם אלי כי להם משפט הבכורה. אך הפעם אמרתי אולי מקל נעם זה יהי לחובלים בידי ושבט לגוי המחסור. ואגרש את בן האמה הזה פרי בטן העצלות ואבריחהו כי נלאתי נשוא אותו נלאתי כלכל · אבותי גבורי חיל היו ואני רפה כח רובץ תחת משאו כל היום· ואשדד רבצו ומגיו יגורש ואשא ראש :

אך זאת לכם לדעת ידידי הקוראים ! כי כל אשר בכל לאום ולאום יתרון· בעיני היהודים מגרעת· וכאשר רבו המבקרים על מחברת חדשה בצאתה לאור על מלה אחת שבע עינים. כפלים כן רבו על כל איש ואיש אשר לו יתר שאת וכשרון לכל דבר חפץ תחת אהבה שנאה· ותהת אחוה קנאה· זה דרכם כסל למו· ודעו כי המבקרים שונים הם למיניהם מהם אשר לו עין בקרת ושכלו צח וישר· ועל כל מפעל תבונות יד אדם בצדק ישפוט ומישרים· ורוחו יקר הולך לא ישא פני כל לתת לתהלה כל מלאכה נמבזה ונמס. ובראותי מלאכת מחשבת איש חרוץ בזר תהלה יכהן ראשו· מי יתן כאח לי את המבקר הזה — ברנה אצא לקראתו ועל שכמו אשאנו, ומהם אשר גם לו מאזני משפט ופלס שכלו צדק· לבקר בין טוב לרע בו הרוח· אך רוח קנאה יעבור עליו או שינא הוא את הסחבר מתמול שלשום ויבוז לשכל מליו וישים לאל מלתו. הנה בחץ לשוני אנקר. את עיני זה המבקר אכן גם מדלת העם אשר שכלם מעוות ומעוקל. רוחו נע ונד . פסח מרעיון אל רעיון ולבם מלא תהפוכות ויתנו דופי בכל אשר תחזינה עיניהם או אזניהם תשמענה. ויגאמו נאום ולא בדעת ויוציאו הגה מפיהם ולא בהשכל הומיט כיונה פותה ובל ידעו מה. כי הלל דבר יראים המה מאוד חסרי דעת אלה. פן תחשב להם קללה. כי יחסדנם שומע לאמור הזה הללת ? כי נרפים רעיוני חסר הטעם ושכלו צולע ולבו צפון משכל לדעת טוב ורע ולחרוץ משפט אמת על תבונות כף גבר. וידמה בלבבו כי בתתו מגרעת על כל

דבר חפץ חכם יחשב בעיני ההמונים באמרם עליו מה נעלה האיש הזה אם בכל מלאכת מחשבת ובכל חכמת לב יתן דופי. אל המבקר הזה לא אשים לב . בזה לו לעגה לו מליצתי.

והנה גם עלי קמו מבקרים רבים בכל אשר דרכה כף רגלי . ואיש איש כאשר פתר לא היה. כאשר עיניכם תחזינה משרים. כי רבים אומרים לנפשי : למה זה הבל ייגע האיש הזה. ומה בצע כי יבלה ימיו בשירי עם ונגינות שותי שכר ? הוא אשר דברתי אשר בכל עם ועם תפארת בעיני פליטי היהודים בזויה. אכן לרוח כל דבתם רעה ובהתגלות לבם יעטו בשת. כי מי ישמע אליהם ומי ישעה. לכל דבריהם הבל כי ניבם נבזה ובלשונם הוות .

אמנם המשכילים בעם אשר שירי מצאו חן בעיניהם גם ראו בשכלם התועלת הנשקפה מהם. כבד יכבדוני בפיהם ובלבבם יחרפונו. לאמור : הכי נכבד האיש הזה איכה יתנכר לעשות אשר לא יאתה רק לדלי ערך ? ואיך נפש משכלת . תהי כמתהוללת. איך פיה פוערת. ובמחיר שוררת. כל עת אשר תתאוה נפש העם אף אם לא צלחה עלין רוח השיר ? אם כי יעצרו במלים. ואם דבר ידברו. אך חלקות יענו לי. אבל על פניהם תוי לבם אקרא כעל לוח את משפטם החרוץ ומזימות אשר עלי יחמוסו. אלה בעיניהם יקרצו . אלה מצחם יקמטו . אלה במו ראש יניעו וניד שפתם . אל יחשוכו. ולי ירעה נפשי את כל שאננם ואת התרגזם עלי. והנה על זה כבר נתתי מענה. - אף עוד מלתי על רשוני. כתר לי זעיר. הנה כבר גליתי את אזני הקורא כי רע גם עלי המעשה בשבתי פעם עם ההמונים ולמרות עיני ונגד חפץ לבי אשירה כל זה ירחיב בנפשי עוז ואשיר לפני איש איש אשר יתן לי אזן קשבת. ונקלותי עוד מזה עמם אכבדה וכל השומע יהללני כי ניר אנירה על תלמי לב העם ופרי ישוה — בעזר האל. —

ראשית פרי מליצתי , כי גלותי את חרפת תעמים מעל בני ישראל . כי לכל עם ועם כלשונו שירי שעשועים שירי עם (פאלקסליעדר) אשר מליצי השפה הכינו לפניהם · ומה טוב ונעים שבתם בהטיבם את לבבם בהגם וביום שמחת לבם אחר אכלה ואחר שתת אז פיהם מלא שירה ולשונם רנה וכל בני ישראל ישמעו ויראו

Not having their own repertoire of secular songs, folk sings foreign songs & butcher the lyrics — causing the Gentiles to scorn them.

לפצות פה, גם בימי החג גם ביום שמחת לבם ביום כלולות בניהם ובנותיהם כטוב לבם ביין: ודם ענבים ירתיח דמם ורוח בטנם יציקם לשיר, ישאו בשרם בשניהם ויד לפה ישימו כי בשפה אשר הם דוברים אין מטיף לעם הזה, ולשון עבריה אשר בה שירים נשגבים משמחי לב השפה עמוקה להם מאוד, מטעמים אלה לחוך העם לא ימתקו ולא למענם הוכנו ופעם בילדי נכרים ישפיקו בשירים זרים אשר לא מבני ישראל המה, ורבים מהמה יהי'ו לצחוק בעיני עם המדינה כי לא יבינו משפט הלשון ולא יבינו צחות המליצה ולא יבינו לדבר כן והשומע יצחק באמרו מה שפה לעם הזה כי בחלה בה המליצה והשיר רחוק ממנה אין מליץ לעם הזה השפה עקרה ובעליה סריסים הנאוה זאת לעם ישורון עם בינות יקרא ? ומה נאוה שבת אחים וביניהם יודעי נגון וישמיעו קולם במליצה ושיר בשפה אשר הם דוברים ובראותם המליצה והנה באה בעדי עדיים במחלצות לשון עבר לשוננו הקדושה והוא משחקת לפניהם בנעים זמירותיה, הלא ישימו לבם להכין שמץ גם מהשפה העבריה ? ותתעורר נפשם ורוחם אליה לאהבה ולדבקה בה וללמדה גם את בניהם כאשר הערותי את לבבם בשיר א' חי נפשי אם אשקר, כי נקרה נקריתי פעם באחת ערי מאלדאווע ונאספו עלי שכם יושביה ויבקשו שירה מפי ואמלא את שאלתם ויבאו גם בניהם הילדים עמהם לשמוע אל הרנה ואל השיר, אחר זה שאל אחד העם את בני הנער לאמור הטוב בעיניך השירים האלה ? ויען הנער את אביו ויאמר : המליצה הבאה בשפה המדוברת בינינו הבינותי אך ההעתקה זרה לי ויחר אף אביו בו ויבז אותו ויחרפהו ויאמר לו : הן גם שפחה אשר אחר הריחים יודעת ומתבוננת המליצה הבאה בלשון עמה, ולמה הזלתי כספי חנם לתתך אל בית הספר ? וישתעו העם לאמור לא טוב היות בנינו תחת יד המורה הזה נבחרה לנו אחד ממביני השפה אשר לו יתר שאת בספרי קדש ודקדוק הלשון ויד לו גם במליצה ללמד את בנינו להועיל וכן עשו. ועל זה הכו שורש בלבבם השיר י"ד ט"ו וט"ז. —

no moral songs in Yiddish, Hebr. they cannot understand

cf songs 14, 15, 16

ופעם צחוק עשיתי ושפכתי בוז על המתקדשים והמתחסדים הנקראים בשם רבי וחסיד המתעים את העם

מקדידים את רוחם בערפלי הסכלות וענני האולת ויכו אותם בסנורים למען ילאו למצוא פתח החכמה האומרים כי רוחם בשמים ולשונם תהלך בארץ להורות לבני ישראל הדרך ילכו, וכאשר יגזרו המורים כן יקום, ואשר יעשו המורים טוב בעיני העם ולא יביטו אחריהם, באמרם מי יודע עצת הרבי ? הן עמקו מחשבותיו. כאשר רמזתי על זה בשיר ח' כ"ב וכ"ה ותפקחנה עיניהם ויראו כי המורים, את פי ה' מורים, והחסידים חסד יעשו. כל אשר לו עינים לראות ולב להבין יראה כי בכל שיר ושיר אשר העליתי במחברת הזאת ובחבורי הבאים הצים המה אל לב העם אשר שמתיו לי למטרה. לכן קראתי חבורי זה „מקל נעם, כי במקל נעם אשר ביד מליצתי תנהל את העם על הדרך הטוב לבל ישגו עוד באולתם וישימו לב ללמוד וללמד את בניהם שפת קדש לשוננו העבריה. תקותי באלוה כי פי חכם יהללני. ולפתאום אשנחנק

?

antihasidic songs 8, 22, 25

המחבר.

אל שפת עבר

שָׂפָה עִבְרִיָּה! אִם רָעָה בְּעֵינָיִךְ
עִם דַּלַּת הָעֶרֶךְ יַחַד תֵּת שִׂיחַ
הִתְאוֹשָׁשִׁי; וּדְעוּ כִּי אֵל עֹשָׂיִךְ,
מָרוֹם יִשְׁכּוֹן וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ

א.

דיא העברישע שפראכע

אַךְ דִיא הֶעבְּרִיעשֶׁע שְׁפְּרַכֶע!
מִיט דִיר מִיט דִיר זֶוער אִיךְ ,עֶנְטְצִיקְט
מַיין זֶעעלֶע דִיא שְׁוַואכֶע
מִיט דִיר מִיט דִיר וֶוערְד זִיא דֶערְקְווִיקְט

דִיא שֶׁענְסְטֶע פֻון אַלֶע בִּיסְטִיא
פֻון עֶוִויג בִּיסְטִיא דֶער גְרֵייסְט
דִיא בִּיזְט מַיין לָאהְן פַאר מַיין מִיה
דִיא בִּיזְט מַיין גַאנְצֶע טְרֵייסְט.

מִיט דִיר רֵיידֶען דִיא פְּרָאפֶּעהֶטֶען.*)
וָואס דִיא מַעֲדָה קֵיין שְׁפְּרָאךְ הָאט
אוֹיךְ דִיא עֶנְגֶעל מִיט דִיר בֶּעטֶען
מִיט דִיר זִינְגֶען זָע פַר גָאטט.

אוּנְזֶערֶע הֵיילִיגֶע לֶעהְרֶע
הָאט מִיט דִיר גָאטט אוּנְז גֶעגֶעבֶּען
דִיא בִּיסְט אוּנְזֶער גַאנְצֶע עֶהְרֶע
אוּנְזֶער גַאנְצֶעס לֶעבֶּען.

---

*) זיין פראפעהטע הייסט זיין נביא .

א.

(על מסכל סנע)

שָׂפָה נְעִימָה שְׂפַת עִבְרִי!
שִׂמְחַת לִבִּי הֲגִיגֵךְ.
אַתְּ מַרְפֵּא, כֵּהָה לְשִׁבְרִי
מְחַיַּת נַפְשִׁי דּוֹדַיִךְ.

בַּלְּשׁוֹנוֹת אַתְּ הַיָּפָה!
וּמֵעוֹלָם אַתְּ גָּדַלְתְּ
גַּם מֵעָמְלִי אַתְּ שָׂפָה
חֶבֶל נָעִים לִי נָפַלְתְּ.

בָּךְ הַחוֹזִים יְמַלֵּלוּ
הֵן עֲלִיַּת עַל כַּלָּנָה
בָּךְ אֶרְאֶלִים יְפַלֵּלוּ
לָאֵל שָׁרִים בְּרִנָּה.

גַּם דָּתוֹ אֵל שָׁמַיִם
רַק בָּךְ נָתַן לְעַמֵּנוּ
בִּימִינֵךְ אֹרֶךְ חַיִּים
בִּשְׂמֹאלֵךְ כְּבוֹד נַפְשֵׁנוּ.

אך דוא היילוגע בלוממע
ביזט עוויג יונג עוויג שעהן
נאר מענשען דיא דוממע
ווילען דיך גאר נישט פארשטעהן ·

דוא פערלירסט נישט דיין שעהן געשטאלט
אין דיין שעהן פנים
פיעלע זאגען דוא ביזט שון אלט
זעננען גרוסע נארראנים ·

נאר מיר ביסטיא געפעללען
נאך פון מיין יונגער צייט
מיט דיר קענן איך מיך פארשטעלען
פאר אלע גרוסע קלוגע לייט ·

וועמין דוא ווערסט צו געטהיילט
ווער עס נאר איין זעניא [1])
ווען איהם אללעס נאר פעהלט
פרייט זיך מיט דיין פעזיא [2]) ·

אין ווען איך ווער באמיר געפאללען
ווען מיין זעעלע ווערד פערשלאפט
שלאגסטיא אויף מיר דיינע שטראהלען [3])
בעקים איך ווידער נייעס קראפט

---

[1]) גניא ווערד אויסגעשפראכען וויא אין פוליסען איין ż וויא אין פראנצויזישען איין j וויא דיא ז פון זורזע אדער דיא זיין פאן באראזאן אין דיא טייטש איזע אגייסא, אגיטער קאפף·

נעימה את החבצלת !
תחדשי נצח נעוריך
אך כל שנה באולת
כל יחסה בכנפיך

נצח את המדהבה
רבה יפה ועדינה
הנה זרקה בך שיבה
ינאמו חסרי תבונה ·

אך נפשי בך ענבה
מהיותי צעיר ימים
הנה בך אתיצבה
לפני גדולי חכמים ·

ובהיותך נחלת דל
רוחך עליו צלחת
בהוד שיריך יקום על
מאוד נפשו בם שמחת ·

ועת נפשו תשתחח
מתגרת זמנה עטופה ")
קרניה אז תשלח
אזי כח אחליפה ·

---

[2]) הייסט דיא דיכטקונסט וואס מאן מאכט שירים ליעדער. [3]) דיא דיא שאאן פון דער זיך דיא שטאארקינ לעבט.
") המטפים פעם לגוא ופעם לתנועה יקסנו.

ווען איך בין אויף מיינער רייזע
פאר דארשט אונ הונגער זעהר מאט
קאסט [2]) איך דיך גאשטם שפייזע ;
פון הוממעלישעם ברוט ווער איך זאט .

קיין ויין קיינע געטרענקע
מאכט מיר פערגעסען מיין שמערץ
אויך קיינע טהיירע געשענקע [3])
מינטערט [3]) מיר אויף מיין הערץ .

ווען איך אין טיפען טרויער בין
ווען דיא זארגען טרעטען צו
דער פרייא איך מיר מיין זין
מיט דיין זיסער הארמאניע [4])

דיא ביסט מיין בעסטער פריינד
מיין גרעסטע הילף ביסטיא נאר
וויא איך בין אונבעקאנט
שטעלם דוא מיך פאר יעדען פאר.

אין ווען עס טרעפט זיך ניט קיין באללען
עס וויל מיך קיינער נישט פערשטיין
ווער איך בין מיר נישט געפאללען
איך זינג דעמאלס מיר אליין.

[1]) איך עס, איך פערזוך. [2]) מתנות [3]) עס מאכט פריליך,
דערוועקען ג״ט קורלז. [4]) מוזיק, געזאנג

נאר איין זאך וואס מיך קווילט
איך בין אין דעם נישט געוען
ביזט מיר געוואָרען צונעטהיילט
איך זאלל פון דיר מיך ערנעהרען.

איז דענן דאס נישט אגרוסע זינד
ווער עס קענן נאר איהר ווערטה
אז שעהן הימעלעשים קינד
זאלל מיך בעדיענען אויף דער ערד.

ווער דיך וויל עהרליך האלטען
דיך צו קעננן ווער זיך פלייסט
דארף מיט דיר נאר אונטערהאלטען
נישט דעם קערפער נאר דעם גייסט

נאר מיט דער זאך ווער איך פעסטער
איך האב דאס קיין מאהל אין זין געהאט
פערצייע מיר ליבע שוועסטער
נישט איך בין שולדיג נאר דוא צאט.

[5]) ניסט דער גוף נאר דיא נשמה

ב.

דיא נאכטיגאל *)

בִּיטְטֶער אִיז מִיר אַזוֹ וִויא נַאלְל
וִויא גִיפְט פוּן דִיא שְׁלַאנְגֶען
קְלָאגְט אִין וֵויינְט דִיא נַאכְטִיגַאלְל
וֶוענְן זִיא וֶוערְד גֶעפַאנְגֶען
אִיךְ וֶועל דִיא וֶועלְט שׁוֹן נִישְׁט גֶענִיעסֶען
בִּיטְטֶער אִיז מִיר אִין זוֹיֶער
מִיוֶועט דִיךְ בַּאלְד פֶערְשְׁלִיעסֶען
אִין אַפֶּעסְטֶער מוֹיֶער.

אַךְ אִיךְ זֶעה דָארְט פֶעגִיל פְלִיעֶהן
אִיךְ קִיק צוּ מִיט דִיא אוֹגִין
אִיךְ וָואלְט גֶערְן נָאךְ גֶעטִיהֶען
וִויא זֶע הוֹךְ גֶעפְלוֹגִין
אִיךְ וָואלְט גֶערֶען אוֹיךְ גֶענָאסְסֶען
דִיא פְרִישֶׁע לוּפְט וִויא זֵייא
אִיךְ בִּין דַיךְ אָבֶער פֶעסְט פֶערְשְׁלָאסְסֶען
וֵוינְד אִיז מִיר אִין וֵוייא

---

*) השירים אשר שרתי לפני אוהבי ורעי עת הטבנו את לבנו ושללת.

These are the songs I sang to my friends when

ב.

הוֹי כִּי אֶינָק רֹאשׁ פְּתָנִים
אֶטְעוֹם אַךְ מְרוֹרוֹת
מַר צֹרַחַ כְּנַף רְנָנִים
בְּנָפְלוֹ בְּמַכְמֹרוֹת:
אַלְלַי לִי נַפְשִׁי מָרָה
צַר לִי כְּפְלָיִם,
סָגוּר אֶהִי בַּמַּטָּרָה
בְּרִיחַ וּדְלָתָיִם!

שָׁם יָעוּפוּ צִפֳּרִים
עַל פְּנֵי רָקִיַע
תַּאֲוַת נַפְשִׁי בְּלִי מְצָרִים
כָּמוֹהֶם עוּף לְהַגְבִּיהַ
לִדְאוֹת אֶבֶה כְּמוֹ אֵלֶה
תַּחַת הַשָּׁמָיִם
וַאֲנִי סָגוּר בֵּית הַכֶּלֶא
לַמְרוֹת הָעֵינָיִם.

עלי רוח השיר פתאים (שטעגרייף) לא שקולים המה פעם ולא אביתי לשנות טעמם ;

ג.

די גאלדענע אוהר.

קְלֶער מִיר נָאר אוֹיף דִיא גָאלְדֶענֶע אוּהְר;
אִיךְ קָאן עֶס נִישְׁט פֶערְשְׁטֶעהֶן אוּן וֵויים
עֶס נִישְׁט גָאר.
דִיא בִּיסְט אֵיינְגֶעפַּאסְט אִין גָאלְד אִין
דִיאמַאנְטֶען דוּא בִּיסְט אוֹיסְגֶעצִיעֶרְט מוּט
דִיא שֶׁענְסְטֶע בְּרִילַאנְטֶען.
עֶס אוּז גָאר קֵיין שְׁפַּאס עֶס אִיז גָאר קֵיין
שֶׁערְץ וָואס אוּז דִיר וָואס פֶעהְלְט דִיר
וָואס קְלַאפְּט דִיר דַיין הֶערְץ.

דִיךְ טְרָאגֶן דוּא שֶׁענְסְטֶע דַאמֶען אִין מֶענֶער
דִיךְ טְרָאגֶען רֵייכֶע דִיךְ טְרָאגֶן קֶענְנֶער
דִיךְ טְרָאגֶען פִּירְשְׁטֶען דִיךְ טְרָאגֶען גְרַאפֶען
אִיז זִיךְ אוֹיף דִיר נִישְׁט דֶענֶן צוּ פֶערְגַאפְּפֶען
עֲנְפֶער מִיר דִיא אוּהְר אֵיין אֶמְתֶן תֵּירֶץ — וָוס

קָאן דִיךְ דִיא לִיעֶבֶּע אוֹיךְ דֶענֶן בֶּעטְרִיגֶען
וִויא אֵיינֶעם פוּן אוּנְז אוֹיךְ גָאר דֶעם קְלִיגֶען
קֶען דִיךְ דוּא הָאפְנוּנְג אוֹיךְ דֶענֶן אָפְּנַארֶען

ג.

מוֹרֶה הַזְמַן! נָא לִי הַגִּידָה
אֶחְפּוֹץ לָדַעַת פִּתְרוֹן הַחִידָה
הִנְּךָ לָבוּשׁ בַּעֲדִי עֲדָיִים
שֹׁהַם וְיָשְׁפֵה עִם זְהַב פַּרְוָיִם
לָכֵן אֶשְׁתָּאֶה אֶתְפַּלָּא הַפָּעַם:
מַה לְּךָ כִּי לִבְּךָ, כֹּה הֹלֵם פָּעַם?

אֲצִילִים יַעַנְדוּךָ אַף חַכְמֵי חֲרָשִׁים
בַּחוּרִים הַמְסֻלָּאִים אַף הַיָּפוֹת בַּנָּשִׁים
בְּךָ יִתְקַשְּׁטוּ. מֶלֶךְ וּגְבִירָה
לִרְאוֹת הַמַּחֲזֶה לָכֵן אָסִירָה
נָא הֲשִׁיבֵנִי דָבָר בְּטוּב טַעַם
מה . . .
הַאִם אוֹתְךָ תְּרַמֶּה אַהֲבָה הַנִּכְלֶת
כְּבְאַחַד מִמֶּנּוּ הִיא מְהַתֶּלֶת?
הַאִם הַתִּקְוָה גַם אוֹתְךָ רִמְּתָה?

די פאלשע פריינדשאפט וואס קאן דיך גאר
הארען
דוא האסט נישט פון די אללע זאכען קיין
שמערץ, וואס ...
דוא ביזט עוויג יונג ווערסט קיין מאהל נישט אלט
פערלירסט נישט קיין מאהל דיין שיינעב גישטאלט
דיינע קליידער ווערין נישט אפגעטראגען
האסט דיך אויף קיין זאך נישט צו בעקלאגען
זאג מיר די זייגער ענפער מיר גאר קערץ,
וואס ...

ענפערט די אוהר

הער מיך נאר צו איך קלער דיר אויף באלד
וואס טוג מיר מיין ציערינג מיין שענער גישטאלט
איך בין פערקויפט דער גאנצען וועלט
ווער עס וויל נעמט מיך נאר פאר זיין געלד
מיזעצט מיר נאר פעהלער אויס ווען מאן מיך
שוין קופט
דער זאגט ער געהט לאנגזאם ?*) דער זאגט נאר
ער לופט.

---

*) אנגעהאלטען.

באחוה בוגדת בברית לא באת
אם לא תסבול מאלה יגון וזעם
מה ...
בעלומיך לעולם תרימה מצח
הוד תמונתך לא תאבד לנצח
הן בבגדיך לא יראה הנגע
תשחוק למחלה לצרה גם פגע:
למה לא תשקוט תרעיש ברעם
מה ...

(תשובת מורה הזמן:)

אגלה אזניך שמעה מלתי
מה לי לעדיי להוד תמונתי?
הנני לשרת לכל יושבי תבל
הנני לגבר בעד כספו חבל
אף יתנו מגרעת בי כרצונו איש איש
זה יאמר לאט לי וזה יאמר לי חיש.

דֶער מֶענְש אִיז אוֹיךְ נָאר גֶעבּוֹרִין צוּ מִיה
גֶעהְט אִיהְם דוּא צֵייט אוֹיס נֶעמְט מַאן אִיהְם צוּ.
דֶעם מֶענְשֶׁענְס לֶעבֶּענְסְצֵייט אִיז גָאר אָן אַצְוֶועק
עֶר צִיעֶלְט נָאר אוֹיף אֵיין פּוּנְקְט 1) אִין לוֹפְט בַּאלְד
אַוֶועק,
אִיךְ וַוייז אַיֶעדֶען אִיךְ צֵייג מִיט דֶעם פִינְגֶער (2
זֶע וֶוערִין דִיךְ עֶלְטֶער זֶע וֶוערִין נִישְׁט יוּנְגֶער
דֶער מֶענְשׁ לֶעבְּט גָאר נִישְׁט דָאס לֶעבֶּען אִיז קֶערְץ
דָאס אִיז דָאס וָואס פֶעהְלְט מִיר דָאס קְלַאפְּט מִיר
מַיין הֶערְץ:

---

1) אויף 12, איינער קיינט ער אלס צו 12 ווייטער גיסט, אין דער ווייל געהט אוועק נאך איין טאג אין דער מענש ווערד עלטער.
2) דער צייגער, אדער דער וואזער.

כָּכָה לְעָמָל יֻלַּד הַגֶּבֶר
בִּמְלֹאוֹת יְמֵי חַיָּיו יוּבַל לַקָּבֶר.

אֵין חֵפֶץ לַגֶּבֶר בִּשְׁנוֹת חֶלְדֵּהוּ.
סֹבֵב לַמְּחוּגָה רֶגַע וְאֵינֵהוּ.
אֹרַח בְּאֶצְבָּעִי יַבִּיטוּ בְּעֵינֵיהֶם
כָּל עֵת יִזְקְנוּ לֹא יְחַדְּשׁוּ נְעוּרֵיהֶם.
חֲרוּצִים יְמֵיהֶם וְיִכְלוּ בְּרַעַם
לָכֵן לְבָבִי כֹּה הֹלֵם פַּעַם.

ה׳

דער פאלקס דיכטער

אַ יֶעדֶר מוט זַיין קִינְץ
זִיכְט אִין גִיפוּנְט זַיין גְלִיק
וֶוען עֶר קוּמְט צוּם בִּיסִילֶע מִינְץ
זָאגְט מֶען שוֹין אוֹיף אוּם עֶר איז קְלִיג
נָאר דֶער דִיכְטֶער מוט זַיינֶע זַאכֶען
וָואס פוֹעֶלְט עֶר
מוט דֶעם מוֹל צוּ רֶעדֶען אִין גֶעלְד צוּ מַאכֶען
איז בֶּאֶמֶת זייעֶר שְׁוֶוער.

אוֹיף יֶעדֶער סְחוֹרָה אוֹיף דֶער וֶועלְט
גִיפוּנְט מַאן אַ מֵבִין דַארוֹף
דֶער סוֹחֵר בֶּעקוּמְט זַיין גֶעלְט
עֶס מֶעג זַיין וָואס פַר אַ שְׁטָאף
דֶער דִיכְטֶער טוט שְׁפֶּעקַאלִירֶען
אִין פוֹעֶלְט גָאר נִיט
וִויא אַהִין עֶר פָארְט מוז עֶר פִירֶען
מוט זִיךְ מְבִינִים מוט.

וִויא שְׁלֶעכְט עֶס אִיז דֶעם מַאן
וָואס מוז זַיין יֶעדוֹן גִינֵייגְט

ה׳

אִישׁ אִישׁ בִּתְבוּנוֹת כַּפַּיִם
יְבַקֵּשׁ אַף יִמְצָא הַצְלָחָתוֹ
אִם יֶאֱסוֹף הוֹן חֲמוּרוֹתַיִם
אָז יְדַמּוּ לָמוֹ עֲצָתוֹ
שָׁוְא הַמֵּלִיץ שָׁר בִּגְרוֹנוֹ
לְהֶבֶל יַמְתִּיק סוֹד
בְּנִיב שְׂפָתָיו לֶאֱסוֹף הוֹנוֹ
כָּבֵד הוּא מְאֹד.

לְכָל מִסְחָר יָקָר וּסְגוֹר
יִמָּצֵא מַכִּיר עָלֵיהוּ
מְחִירוֹ עַל יָדוֹ יִצְבּוֹר
לְכָל חֵפֶץ כְּעֶרְכֵּהוּ
הַמֵּלִיץ יַחְקוֹר בְּמַדָּעָיו
מַה בֶּצַע בַּעֲמָלוֹ
אִם לֹא יוֹלִיךְ אִתּוֹ בְּמַסָּעָיו
מְבִינֵי מִפְעָלוֹ
מַה מָּר לַגֶּבֶר מָר
כְּאַגְמוֹן יָכוֹף רֹאשׁ

אין מוט געוואלט פרייליך צו זיין
חאטשע ער אוז ניט אויף געלייגט
דער דיכטער מוז נאר יענים הערן
ער מוז נאך געהין יענימס פלאן
ווען זיין הארץ אונ אום וויינט מוט טרערן
מוז ער פרייליך זיין·

עס ווערט שעהין פאר געשטעלט
אללעס פון זיין גידאנק
וואס א יעדין געפעלט
עס אוז וויא בומעהל בלאנק
וואס נוצען זיינע אללע מאשינען
פון דער פארשטעלונג קראפט
אז ער קען זיך זיין ברויט נישט פערדינען
מוט זיין בריה שאפט·

זיינע גידאנקין זענין רייך
זיין קונץ אוז זייער פיין
ער גיט אין א טיאטער דאך
באלד לעבן אריין
מוט זיין שכל מוט דעם העללען
פליעט ער זייער הויך
נאר זיין פרנסה פאר צו שטעלן
דינט אום נישט דער מוח·

יתערב בשמחת זר
ובלבבו לענה וראש
המליץ ימלא רצון זרים
עצתו הוא זונח
נפשו תבכה במסתרים
ובלי חפצו שמח·

נכבדות הוא מחוקק
מחשבותיו מאוד עמקו
איש איש להם ישתוקק
כי בשמן זך זקקו
אך מה יתרון בפעולתו
תוליד רוח דמיונו
אם למצוא את מחיתו
לשוא יאמץ אונו?

סעיפיו נשגבים ורמים
במלאכתו מאוד מנצח
רוח חיים הבה תמים
בחמר דומם וצומח
בכנף בינתו הן ירקיע
עד לרום שחקים
ולמצוא טרפו לשוא ינוע
רעיוניו מבוקקים·

ער קומט צום שניידר צו געהן
וויא א נאבלער גאסט
אין וויל זיך לאזין נעהען
קליידער וויא איהם פאסט
זאגט דער שניידר ער דארף קיין לידער
עס ברויכט נישט איעדר
גיב מיר געלד גיטער ברידער
אין נא דיר קליידער

ער קומט צום שיסטער צו געהין
אין הייסט זיך נעמין א מאס
וויא דער שיסטער טוט אום זעהין
לאסט ער באלד אראפ דיא נאס
וואס טויג מיר לידער אז קען קיין ברייוול
אפילו נישט פאר שטיין
גיב מיר געלד נא דיר שטיוול
ווען דיא ווילסט נישט בארוועס גיין׃

ער קומט צום שענקער אריין
באטאג זייגער צוויא
אין וויל א גלעזילע ויין
ווארין דאס הערץ טוט אום וויא
שווערט דער שענקר ביי זיינם לעבן
ער פארשטייט נישט קיין ליד

אל התופר הוא יחוה
בבואו אליו הביתה
לתפור לו יצוה
בגדים אשר לו יאתה׃
הן מליצתך לי לא סגולה
לו התופר ענה
הון מכיסך נא הזילה
ובגדי לך למנה׃

עם תופר נעלים ישוח
מדה לו לקחת
בהביטו פני איש הרוח
לא ישבע מנו נחת
לא ידעתי ספר
יענה התופר
מה לי ולמליצותיך?
מחיר הנעלים אם הנך
סופר׃ הם תכו לרגליך׃

בבואו לבית משתה היין
בחצי היום בצהרים
לתת בכוס העין
כי לבו נמס כמים!
האיש המשקה נשבע
בא מונה׃ כי לא ידע שיר

אוּמְזוּנְסט מֵיין ווַיין אַוֶועק צוּ גֶעבֶּן
הָאבּ אִיךְ מִיךְ שׁוֹין אָפּ גִיבְּרִיט ·

וֶוען גֵייט עֶס דֶעם דִיכְטער גוּט
אִין לֶעבְּט אָהְנֶע זָארְגִין
אוֹיף דֶער וֶועלְט אַווַאדֶע נִישְׁט
עֶר דַארְף אַלֶעם לַייהֶען אִין בָּארְגִין ·
עֶס גֶעהְט אוּם גִ ט אוֹיף יֶענֶער וֶועלְט
עֶר וֵוייסְט נִיט פוּן קֵיין לֵייד
דָארְטִין דַארְף עֶר נִישְׁט קֵיין גֶעלְד
עֶר מֶעג זִינְגֶן צוּ זֶעצְטֶער הֵייט·

וִימָאֵן לַעֲשׂוֹת כְּאִישׁ
חֲסַר תְּבוּנָה, תֵּת
יֵינוֹ בִּבְלִי מְחִיר·

מָתַי הַמֵּלִיץ צוֹלֵחַ
אַף יְגוֹנוֹ כֻּלּוֹ כָּלָה ?
בְּחַיָּיו בִּלְתִּי שָׂמֵחַ
לֹא יִמָּצֵא רֶוַח וְהַצָּלָה·
בְּצֵל שַׁדַּי כִּי יִתְלוֹנָן
עִצְּבוֹנוֹ הוּא פּוֹרֵעַ.
שׁוּר יָשִׁיר אַף יִתְרוֹנָן
עַד בִּטְנוֹ יִבָּקֵעַ

ח׳

דער חסיד פאהרט צום רבין

מענשען זיכען נאר דאס ביסעלי מונץ
אין מאכען חוזק אין לאכען פון אונז
איך דארף קיין געלד אין קיין פערמעגען
וויא עס איז אשמחה טאנץ איך אקעגען׃

מענשען ווילען נאר אין קאריטעס פאהרען
אין מאכען אמויער אין דרייא גאחרן
איך געה צו פיס איך דארף נישט קיין פיהר
וואהין איך קום אוז מיין קוואטיר׃

מיר קיקען נישט אויף דיא גרויסע לאט
וואס טראגען דיא היט אין קליידער פון זאד
מיט אקאפטען מיט סטראקים קענגן מיר זיך
פיצען
אום שבת אשטריימיל מוט דרייצין שפיצען׃

מענשען טרונקען נאר דעם זיסען וואן
פיעלע שפייזען מוזין דערבייא זאן

ח.

להרבות הונם אנשים ידאגו
בנו ישחקו אף ילעגו
נפשי בהון בלתי חמדה
אל גיל אשמחה אף ארקדה

אנשים יסעו במרכבות צבועות
בונים ביתם לתלפיות׃
ברכי מרכבתי רגלי אתוני
לכל אשר אבא שמה מעוני.

מחלצות ממשי החורים יעטופו
במגבעות רמות ראשם יצנופו׃
שמלותינו על קצתן שלבות
מגבעת בשבת בשלש עשרה זנבות.

יין הרקח ישתו גברים
יערכו מגדנות חמרים חמרים׃

טויזענד טעמים האט דעם רבינס שוריים
דאס ביסעלע בראנפען וואס מיר טרונקען לחיים;

מוט אטרונק בראפען און מוט אבעגיל
זענגען מור צום רבין עולה רגל
מור שלאפען אין קלויז אויף דער הולער באנק
עס שאט אונז גאר נישט מור ווערין נישט קראנק.

מור וויסען נישט פון מרה שחורה
מור האבון פאר קיינעם גאר נושט קיין מורא
פון עגמת נפש וויסען מור ניט
אבי מור געפינען דאס ביסעל אקעוויט.

צום רבין צו געהן אפילו צו פים
אוז עס דיך אויך ציקער זים
צום רבין צו געהן אוז דער שענסטער שפאציר
אזו וויא צום טאנץ געהן מיר.

אז מור האבון געלד צו דונגען אפיהר
פרייהען זיך דוא חסידים גאר אן שיער
פון אזעלכע ניסים ווער האט געהערט
צוואנציג חסידים שלעפין צוויא פערד.

שארית מהמרה טובה אלפים
כוסו לרויה נשתה לחיים

בלחם הפנים ואשישה אחת
עד בית המורה נבוא בנחת
נשכב ננוח על מצב הקרשים
כלנו גבורים בלתי חלשים.

הן גור יגור אפס מאתנו
ממי נירא אלהים עמנו
נפשנו מאנחה בלתי עיפה
לעת מצוא יין השרפה.

אם ברגל נעלה עד בית מורנו
נלכה ברגש נטיבה לבנו
הנסיעה להמרה לטובה אין ערך
כהלך בחליל נלכה הדרך.

לשכור עגלה כי תשיג ידינו
אזי מאוד תגיל נפשנו
הלא כל שומעיו תצלנה אזנים:
עשרים חסידים בסוסים שנים!

וֶוען עֶס לָאזְט זִיךְ אוֹיס בַּא מִיר דָאס גֶעלְד
פָאהְר אִיךְ אַרוֹיס אוֹיף דֶער וֶועלְט
אִין זָאג אִיךְ פָאהְר וֶועגִין הַכְנָסַת כַּלָּה
אִיךְ הָאבּ גָאר קַיין קִינְדֶער אִיךְ נַארְר זֶע אַלֶע

אִיךְ הָאבּ נָאךְ אִין מוּר אֵיין אַנְדֶערֶען פַאקְל
אִיךְ פֶערְוִויקֶעל דֶעם קָאפְּף מוּט אַטֶערְקִישֶׁער
שַׁאקְל

אִין זָאג אִיךְ קוּם אָהְן פוּן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
גִיט מַאן מוּר גֶעלְד אָהְן צָאהְל.

וְאִם בְּאַמְתַּחְתִּי אֵין מְאוּמָה
אֱנִי לְדֶרֶךְ פְּעָמַי אָשִׂימָה
לְבַקֵּשׁ בְּעַד בִּתִּי לְתִתָּה לְדוֹדָהּ
וְאִשְׁתִּי עֲקָרָה לֹא יָלְדָה מֵעוֹדָהּ.

עוֹד עֵצָה אַחַת בְּדַעַת אוֹסִיפָה
כְּאַחַד הַיִשְׁמְעֵאלִים רָאשֵׁי אַצְנִיפָה
וְאֹמַר כִּי אָבוֹא מִירוּשָׁלַיִם
וְאֶקַּח מָנֶה אַחַת אַפַּיִם.

יא.

די בראילאווער סוחרים.

אִיךְ זֶעה דָארְט סוֹחְרִים שְׁטֶעהְן
אַרָאפּ גֶעלֶאזְט דוּא פְּלוּגֶעל
זֶע קֶענְנֶן זִיךְ אַרוֹים זֶעהֶען
אַזוֹ וִויא אִין אַשְׁפִּיגֶעל
עֶס דַארְף זִיךְ נִישְׁט צוּ שֶׁעמֶען
דֶער שְׁוַואכֶער פַאר דֶעם הֶעלְד
זֶענְנֶען מוּט דוּא נֶעמֶען
אַלֶע אַרוֹים גֶעשְׁטֶעלְט.

זֶעהְט נָאר וָואס פַאר אַפָּנִים
אִיהְר הָאט אַצוּנְד
אַלֶע אַייעֶרֶע מְזוּמָנִים
הָאבִּין זִיךְ אוֹיס גִילָאזְט גֶעשְׁוִוינְד
עֶס אוּז נִישְׁט קֵיין רֵייכֶער אֵיינֶער
פוּן אַייעֶר גַאנְץ גֶעזוּנֶדעל
אִיהְר הָאט גֶעמֵיינְט עֶס וֵוייסְט נִישְׁט קֵיינֶער
פוּן אַייעֶר גַאנְצֶען שְׁווִינְדֶעל.

א.

הַסּוֹחֲרִים הִתְעַלָּפוּ
מָטוּ יָדֵימוֹ
כְּבַמַּרְאֶה נִשְׁקָפוּ
תֹּאַר פָּנֵימוֹ.
הַחֲלָשִׁים מֵהָעֲצוּמִים
בִּלְתִּי נִכְלָמוּ
בִּלְשׁוֹן עֲרוּמִים
בִּשְׁמוֹתָם נִרְשָׁמוּ.

שׁוּרוּ פְּנֵיכֶם
אֵיכָה זָעֲפוּ
צְרֹרוֹת כַּסְפֵּיכֶם
תַּמּוּ סָפוּ.
אֵין בֵּינֵיכֶם
עָשִׁיר מַצְלִיחַ
תַּרְמִית לִבְּכֶם
הָיְתָה לָרוּחַ.

עֶס זָאגֶען דִיא קַבְּצָנִים
צוּ דִיא גְרוֹסֶע לַאט
אִיהְר זֶענְט שׁוֹן מְחוּתָּנִים
מִיט אוּנְז אִין דֶער צַאט
מִיר ווִילֶען נִישְׁט קֵיין טוֹבוֹת
פוּן אַייֶער בִּיסֶל מִינְץ
בֶּעצָאהְלְט אַייֶטְרֶע חוֹבוֹת
זֶענְט אִיהְר גְלַייךְ מִיט אוּנְז

אַייעֶרֶע אַלֶע מוֹיעֶרֶען
זֶענֶען שֶׁעהְן גֶעמָאהלְט
זֶע וֶועלִין נִישְׁט לַאנְג דוֹיעֶרֶען
זֶענֶען נָאךְ נִישְׁט בֶּעצָאהְלְט
צוּ דוֹיעֶרֶען אִיז דִיךְ שְׁוֶוער
אַייֶער גַאנְץ גֶעשֶׁעפְט
אִיהְר זֶענְט דִיךְ שׁוּלְדִיג מֶעהְר
וִויא פִּיעֶל עֶס בֶּעטְרֶעפְט.

פוּן אַלֶע אַייֶערֶע גִיטֶער
וָואס אִיהְר פֶערְמָאגְט
אַפִּילוּ דָאס שְׁטִיקֶעל פִּיטֶער
וָואס אִיהְר טְרָאגְט
פֶּערִיל אִין דִיא רִינְגֶען
קֵייטֶען אִין דִיא אוּהְר

הַדַּלִּים יְדַבֵּרוּ
לַשּׁוֹעִים וְרָאשִׁים
אַל תִּתְנַכֵּרוּ
מֵאִתָּנוּ הָרָשִׁים
בְּכֶסֶף נִדְבוֹתֵיכֶם
בַּל תָּחֹגּוּ.
שַׁלְּמוּ נִשְׁיֵכֶם
וְהִנְּכֶם כָּמֹנוּ.

בָּתֵּיכֶם הַמְצֻיָּרִים
לִצְמִיתוּת אֵינָמוֹ
לְהִנָּשֶׁה נִמְכָּרִים
קִנְיַן כַּסְפֵּמוֹ.
כָּל קִנְיָנֵיכֶם
יַעַבְרוּ כַּמָּיִם
רָבוּ נִשְׁיֵכֶם
מֵעֶרְכְּכֶם כִּפְלָיִם

כָּל נַחֲלוֹתֵיכֶם
יְדֵכֶם צָבָרָה,
אַף מַחֲלְצוֹתֵיכֶם
מְכֻסֶּה בְּקָרָה
תּוֹרִים וּפְנִינִים
וְרַתְּקוֹת כֶּסֶף

בַּעֲלֵי חוֹבוֹת וֶועלִין אַייךְ צְוִוינגֶען
בְּלַייבְּט אַייךְ נִישְׁט ־קיין הָאר

דִיא אַלֶע ־קַבְּצָנִים
אוֹיף חֲתוּנוֹת אִין בְּרִיתֶן
מַאכֶען אַקְרִים פָּנִים
עֶס בֶּעקִימְט זֶע נִישְׁט דֶער בִּיסֶען
עֶס טִיהְט אוּנְז בַּאם הֶערְץ ־קלֶעמֶען
מִיר זֶענֶען פֶערְלוֹרֶען מִיט אוּנְזֶער ־קינְץ
בַּאלְד וֶועלִין חֵלֶק נֶעמֶען
דִיא נְגִידִים אוֹיךְ פוּן אוּנְז.

דִיא סוֹחֵר וִויא בִּיסְטִיא
אַזוֹ עֶלֶענְד גֶעבְּלִיבֶּען
זֶעה נָאר אִין דֶער לִיסְטֶע
וָואס אִיז אָנְגֶעשְׁרִיבֶּען
אַייֶער פֶּערְמֶעגֶען אִיז אַנְטְלָאפֶּען
עֶס אִיז אַייךְ גֶעבְּלִיבֶּען אֲרוּחַ
מִיהָאט אַייךְ דֶעם אֱמֶת גֶעטְרָאפֶּען
בֶּעססֶער וִויא דֶער לוּחַ.

סוֹחֲרִים פוּן בראילאוו
אִיהְר זֶענְט גֶעוָוארִין צוּשְׁפָּאט

לְהַנְשִׁים נְתוּנִים
יַהְטְפוּם כְּחֶתֶף

חֲרֵדִים יִתְוַעֲדוּ
בְּבֵית שְׂמָחוֹת
נִבְהֲלוּ נִרְעֲדוּ
מְלֵאִים אֲנָחוֹת
מָרָה יִצְרָחוּ
יַשְׁמִיעוּ אֵבֶל
הַנְּגִידִים יִקָחוּ
מֵאִתָּנוּ חֶבֶל.

לְבִתְּךָ אֲמָלָה
הַסּוֹחֵר נִדְהַמְתָּ
שׁוּר בַּמְגִלָּה
אֵיכָה נִרְשַׁמְתָּ
נַחֲלַתְכֶם תִּשָּׁאֵר
לְזָרִים מָנָה
הֵיטִיב בָּאֵר
מְלוּחַ הַשָּׁנָה.

מִסּוֹחֲרֵי בְּרַאִילָאו
הוּרַם הַנֵּזֶר

פָאהרְט צוּם רֶבִּין פוּן סְמַאיְלָאוו
עֶר זָאלְל פַר אַייך בֶּעטֶען גָאטְט
עֶר וֶועט פֶערְגִיסֶען טְרֶערֶען
מִיט אַגְרוֹס גֶעוֵויין
אִיהְד זָאלְט גֶעהָאלְפֶען וֶוערֶען
פוּן זַיין הִילְף נָאר אַלֵיין.

מֵהָרַב מִסְּמַאיְלָאו
בַּקְּשׁוּ עֵזֶר
יִשְׁפּוֹךְ דִּמְעָתוֹ
כַּמַּיִם הַנִּגָּרִים
רַק מֵעֶזְרָתוֹ
תִּהְיוּ נֶעֱזָרִים.

כ.

דאס בית הקברות.

דא נאר אוז שטולל דא רוהט איעדער
דא זעהט מאן נישט קיינעם זארגען
דא דארף מאן נישט קיין שענע קליידער
דא דארף מאן נישט לייען און בארגען
דא גלוסט מאן נישט קיין זיסע מאכלים
קיין מוזיק פערלאנגען דיא אורין
קונדער דוא וועלט אוז נאר אחלום
דער מענש אוז צום שטארבען געבורין.

דא זעהט דער מענש אז ער אוז נאר אנארר
נארריש אוז זיין גאנצע הסברה ם
דא לוגט דער קנעכט גלייך מוט דעם האר
דער בעטלער גלייך מוט דעם שררה
דא ווערין שונאים צווישען זיך שלום
זעננען וויא ברידער געשווארען
קונדער דוא . . .

כ.

אך פה המנוחה פורשת כנפים
אין נפש פה עגומה
פה גבר לא ילבוש עדיים
לא ישאל מרעהו מאומה
פה קראה האביונה לכל ענג צום
השיר לא ישביע נחת
אחי התבל הנה כחלום
אדם נולד לשחת.

איכה נואלה עצת גברים
עמל ואון חרשו
פה עבד ואדוניו ילינו בקברים
רשים ושרים נפגשו
פה שנאי אנשים לנצח תתום
ישכבון באהבה נצחת.
אחי . . .

אוּנְטֶער דוּא בֶּערְגְלִיךְ וֶוען דוּא זָאלסְט זֶעהְן
פוֹילֶען דָארְט בֵּיינֶער נָאר אָהְן שִׁיעֶר
זֶענְנֶען גֶעוֶועזֶען אוֹיךְ אַזוֹ שֶׁעהְן
אֶפְשֶׁר נָאךְ שֶׁענֶער פוּן דוֹר
צוּנְד מַאכֶענְדוּא וֶוערִים פוּן זֶע זִיךְ מַאכָלִים
זֶענְנֶען דֶער צוּ נָאר גֶעשְׁוָוארֶען.
קוּנְדֶער . . .

דֶער הָאט גֶעצוֹגִין בַּאם לֶעבֶּען דוּא שְׁוֶוערְט
עֶס אוּז אוּם קַארְג גֶוֶעזֶען דוּא הַאלְבֶּע וֶועלְט
צוּנְד אוּז עֶר צוּפְרִידֶען מוּט דֶעם שְׁטוּקֶעלֶע
עֶרד . מוּט דֶעם קְלֵיינֶעם גֶעצֶעלְט
עֶר אוּז שׁוֹן גִיוָוארִין מוּט יֶעדֶען שָׁלוֹם
זַיין גְבוּרָה אוּז שׁוֹן פֶערְלוֹרִין
קוּנְדֶער . . .

דָא לוּגֶען אַלְלֶע גְרוֹסֶע מֶענְנֶער
אַלְלֶע וָואוֹלֶע יוּנְגֶען
דָא לוּגֶען אַלְלֶע גְרוֹסֶע קֶענְנֶער
וָואס דוּא וֶועלְט הָאט מוּט זֶע גֶעקְלוּנְגֶען
וָואס הָאבִּין אַרוֹיס גֶעבְּרַאכְט דוּא שֶׁענְסְטֶע
מְשָׁלִים . זֵייעֶר חָכְמָה אוּז צוּנְדֶערְט פֶערְלוֹרִין
קוּנְדֶער . . .

שׁוּר נָא מִתַּחַת תַּלְתַּלֵי הַקֶּבֶר
שָׁם יִרְקְבוּן עַצְמוֹת הַחַיִּים
נִדְמוּ בְּיָפְיָם לְךָ הַגֶּבֶר
מֵהֶם אַף יָפִים פַּעֲמַיִם
אֵיכָה לְבָרוֹת עַצְמוֹת מְתוֹם
לְרִמָּה בָּאֲדָמָה מִתַּחַת.
אחי . . .

זֶה שָׁלַף חַרְבּוֹ בִּהְיוֹתוֹ בַּחַיִּים
חֲצִי הַתֵּבֵל לֹא כִלְכְּלֵהוּ
וַאֲחֻזַּת אֲדָמָה כִּמְלוֹא חָפְנַיִם
עַתָּה תְּכַלְכֵּל נָוֵהוּ
שִׂנְאָתוֹ הַפַּעַם גֹּרְשָׁה הֲלוֹם
גְבוּרָתוֹ הֲלֹא נִדַּחַת.
אחי . . .

הֵן פֹּה יָנוּחוּ עַתּוּדִים וְחוֹרִים
בַּחוּרִים כַּפָּז מְסֻלָּאִים
הֵן פֹּה יִשְׁכְּבוּן חֲכָמִים וּמוֹרִים
לִתְהִלָּה בַּתֵּבֵל נוֹדָעִים
מְלִיצָה וְחִידוֹת הִבִּיעוּ יוֹם יוֹם
חָכְמָתָם עַתָּה נִשְׁכַּחַת
אחי . . .

זע נאר דעם קאפּ * דעם פוילען ביין
וואס מוהאט אוהם דא נישט לאנג בעגראבען
וויא און אשפוגעל ווערסטוא און אוהם זעהן
וואס פאר אפּנים דוא וועסט האבען
דוא וועסט דוך אויך נישט עוויג לעבען
וועסט דוך אמאהל שטארבען
וועט מאן דור אויך דעם כבוד אפּגעבען
וויא דעם צו בראכענען שארבען.

וואס פלאגט זוך דער מענש טאג און נאכט
ער וואלט נאר גערן אויף דער וועלט געוועזן
ער'וואלט נאר גערן פועל געלד געמאכט
גלייך ער וואלט עוויג געלעבט
חלעבען דאס געלד האט גאר קיין ווערט
וואס דער מענש דער צו גלוסט
וואס דארף דען קאסטען אזו שטיקלע ערד
מאן גובט דוך עס דור גאר אומזוסט.

העצם הנרקב ראש גבר הנהו
שומה נא עליו עיניך
כבראי מוצק תביט תוכהו
תארך באחרית ימיך ;
הנה אף אתה לא תחיה לנצח
מדת ימיך קצובה
המות עת ישלוף חרבו ברצח
כמוהו לעפר תשובה.

הן יעמול גבר תחת שמים
למרחקים ישים פעמיו.
לאסוף בחפניו זהב פרוים.
אם חיות לנצח זממיו,
אצרות כל כסף לשוא הנם
אשר יתאוה אדם לצבור.
אחוזת קבר יתנו לך חנם
ואת גויתך קבור.

כב.

די גליקליכע גיטע יודען.

דוא גאנצע וועלט פלאגט זוך זעהר
יעדער און זיין פאך
עס קומט זע אן אלעס שווער
אויך דעם וואס אוז ראך
מור וויססען פון קיין נוט
מור וויססען פון קיין שלעכטס
מור פערדיענען אונזער ברוט
אפילו אהן אקרעכין.

וועד קען לעבען און זיין געצעלט
שטול און אנגערוהט
און זאלל דערביא נאך פערדיענען געלד
מעהר וויא אגוטער יוד
בעוויינט ער זוך זיינע יאהרען
ער דאהוינט נאר און דרשעט
מור זאלען אלעס פערשפארען
האבון מור פון דעם טאטין געיארשעט

כב.

לכל יושבי תבל אין מנוח
כערך איש יגונו
חפצם ישיגו במאמצי כח
אף העשיר עם רוב הונו.
אין רע בגבולנו
נפשנו אך שמחת
ונשיג חוק טרפנו
מבלי אנחה אחת.

מי יחיה בזבולו
השקט כל הימים
וגם כסף תועפות לו
כאיש בדורותיו תמים?
בכי לנפשו חבל
לשון למודים ותפלה!
לפרוק זה הסבל
מאבינו נחלה סגולה.

מוּר זָאגֶען קֵיין תּוֹרָה נוּט
קֵיין מוּסָר אוֹיךְ אַפִילוּ
מוּר מַאכֶען קֵיין פִּדְיוֹנוֹת נוּט
מוּר טוּהֶען נִישְׁט קֵיין תְּפִלָּה
מוּר בֶּעוַוייזֶען קֵיינֶע ווִינְדֶער
מוּר זָאגֶען נִישְׁט צוּ קֵיין עוֹלָם הַבָּא
אַוַואבֶּעל הֶעלְפֶּען צוּ קוּנְדֶער
צוּ דֶעם טוֹג שׁוֹן אוּנְזֶער גַבָּאֵי.

מוּר טוֹגֶען אַלְלֶע אוֹיךְ דֶער צוּ
אוֹיף דֶעם טַאטֶּענְס גֶענְג צוּ גֵיין
מוּר גֶעמוּן קֵיין קְווִיטְלִיךְ צוּ
נָאר דָאס גֶעלְד אַלֵיין
דָאס אוּז בַּא אוּנְז
דֶער בֶּעסְטֶער מַשָׂא וּמַתָּן
מוּר הָאבּוּן גֶעלֶערְנְט דוּא קוּנְץ
פוּן אוּנְזֶער הֵיילוּגֶען טַאטֶּען

מוּר פֶּערְבְּרֶענְגֶען נִישְׁט קֵיין בְּכִיּוֹת
ווִיא אַלְלֶע גוּטֶע יוּדֶען
מוּר הָאבּוּן נוּשְׁט צוּ טוּהְן מוּט דוּא נְקִיּוֹת
מוּט דוּא ווִיסְטֶע מוּרוּדֶען
מוּר פָּאהְרֶען אוּים דוּא ווֶעלְט

לֹא נַשְׁמִיַע אִמְרֵי שֶׁפֶר
לִבְנֵי אָדָם תּוֹכַחַת
לְנֶפֶשׁ אָדָם לֹא נִמְצָא כֹּפֶר
לִפְדוֹתוֹ מֵרֶדֶת שַׁחַת
מִנִּפְלָאוֹת רוּחֵנוּ זָרָה
לֹא נַבְטִיחַ חַיֵּי עַד
לִפְקוֹד אֶת עֲקָרָה
לִמְשָׁרְתֵינוּ שֵׁם וָיַד.

עֵצָה מִמֶּנּוּ לֹא נֶעְדֶרֶת
וְדַעַת אָבִינוּ הַנִּשְׂגָּבָה
לְבִלְתִּי קַחַת חָאגֶרֶת
רַק כֶּסֶף הַנְּדָבָה.
הִנֵּה זֹאת בֵּינֵינוּ
נַחֲלָה טוֹבָה וְקִנְיָן
אָבִינוּ הוּא מְאַלְפֵנוּ
לִבְחוֹר זֶה הָעִנְיָן.

מְקוֹר עֵינַי לֹא פָּתַחְתִּי
הַקְּדוֹשִׁים כְּמוֹ שֶׁעָרוּ
בְּלֶכְתִּי חוּץ לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתִּי
מֵעַי לֹא חֳמַרְמָרוּ
לֹא נִרְחוֹץ בְּשָׂרֵנוּ

אָהֶן פַאסְטֶען אִין אָהֶן מִקְוָואוֹת
מִיוַואַרְפְט אוּנְז זֶעקֶער גֶעלְד
מִיר וִויסֶען נִישְׁט פַר וָואס.

זֶע בֶּעוֵוייזֶען קֵיין פְרֵיידִיכֶע מִינֶע
דִיא כּוֹחוֹת גֶעהֶן זֶע אוֹיס
זֶע זָארְגֶען נָאר אוֹיף גָלוּת הַשְׁכִינָה
אִין זֶעהֶן וִויא בֶּעטְלֶערס אוֹיס
מִיר טְרָאגֶען נוּשְׁט דִיא צָרוֹת
מִיר לֶעבֶּען זֶעהְר צוּפְרִידֶען
מִיר זֶעהֶן אוֹיס וִויא שְׁדָוֹת
אִין פָּארְט גִיטֶע יוּדֶען.

אִיז דֶען נִישְׁט אַקִינֶץ הֵייטִיגֶע צַאט
אַזַא פֶערְמֶעגֶען זִיךְ צוּ שַׁאפֶּען
צוּ לֶעבֶּען וִויא דִיא גְרֶעסְטֶע לַאט
וִויא פִירְשְׁטֶען אִין וִויא גְרַאפֶּען
מִיר זֶענֶען דִיא פַיינְסְטֶע בְּרוּאִים
מִיר הָאבִּין יֶעדֶען חֵן
מִיר זֶענֶען נָאר רֶבִּיוּם
צוּ נֶעמִין גֶעלְד אַלֵיין.

מִיר פְּרַאגֶען זִיךְ קֵיין מִינִיט
מִיר טִיהֶען זִיךְ אָן תַּעֲנוּגִים
מִיר בֶּענְשֶׁען קֵיין וַואבֶּער נִיט

לֹא צַמְנוּ אַךְ שָׂבַעְנוּ.
אִישׁ אִישׁ תּוֹמֵךְ יָדֵינוּ
וְעַל מַה זֶה לֹא יָדַעְנוּ.

הֵמָּה רֶגַע לֹא יִשְׂמָחוּ
וַיִּשָּׁאֲרוּ בְּאֵין אוֹנִים!
עַל שְׁבִי הַגּוֹלָה אַךְ יֵאָנֵחוּ
וּפְנֵיהֶם פְּנֵי אֶבְיוֹנִים
אֲנַחְנוּ לֹא נֶאֱנָחִים
נִבְלֶה יָמֵינוּ בַּנְּעִימִים
פָּנֵינוּ פְּנֵי מְלָכִים
וּבְכָל זֹאת קְדוֹשִׁים וּתְמִימִים.
מִי לֹא יִתְפַּלָּא עַל עוֹצֶם יָדֵינוּ
לֶאֱסוֹף חַיִל הַפַּעַם
לְבַלּוֹת כַּאֲצִילֵי עַם יָמֵינוּ
כָּעֵת בִּימֵי הַזַּעַם
שָׂרִים אֲנַחְנוּ וְחוֹרִים
נֶחֱמָדִים לְכָל רוֹאֵינוּ
צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וּמוֹרִים
רַק לְמַלְאוֹת אַמְתַּחְתֵּינוּ.

לֹא עֲמֵלִים אֲנַחְנוּ וְלֹא נֶחֱלָשִׁים
נַפְשֵׁנוּ אַךְ נֶעֱלָסָה
לֹא נַאֲצִיל בְּרָכָה עַל רֹאשׁ הַנָּשִׁים

קיין מיידון מוט זיוויגים
מור דארפון גאר נושט צו מוהון
צו קרעכצון אונ זוך בעגען
גאר צו זוצון אונ רוהען
אונ צו מאכון אפערמעגון .

מובּרענגט משוגעים נישט צו אונז
מור זאלון זע טון פעולות
מור בעווייזון קיין קונץ
מוט קמיעות אונ מוט סגולות
מוזאל משוגעים היילון
אוז פאר אונז קיין גוטר סימן
משוגעים זאלון פעהלון
ווער וואלט צו אונז גוקומון

דו אפיקורסים זעצט עס ארום דו גאל
אדו בעלי מלאכה
וויא מור קומון או בראל
האבון מור געלד אונ עהרע
מור קענון גאר נושט פרשטעהן
אוז אפט צווישן זע דר שמום

ועל בתולה כי תהי מאורשה
רגע לא נתיגע
לצעוק בקול המולה
באהלינו נשתעשע
ונאסוף אוצר וסגלה

המשוגעים לא יביאו אלינו
להראות בם נפלאות
לא נפליא לעשות בתבונות כפינו
תת לרוח תוצאות
המשגעים כי יחסרו
רעה נגד פנינו
המה כי יעדרו
מי יבא לגבולינו ?

נפש הרשעים מאוד נדהמה
מרירתם כמים נגרת
בכל אשר נבוא שמה
נשיג יקר ותפארת
מלאים יגון וזעם
בכעס הם נדברים .

ווען האט מאן געזעהן
גוטע יודען מוט מישיעם *)

מור רעדון נאר מוט נגידים
פון דער שענסטר פאהן
חבדניקום אונ די חסידים
זעהון מור וויא שפינען אן
מור עפונון זע נושט די טור
מור הערון זע וויא די קעץ
צו אונז קומט דער גביר
דער פערוואָ געלדי קאפעץ.

מור פוצון זוך נויבעל אוים
עס קען אונז גאר נוט שאדון
די ציצית שטעקון נושט ארוים
פון דעם טלית קטן
מוזעהט ביא אונז נאר
אוועסט אונ אזייגור אונ אקייט
ווער וועט סמיען גאר
צו מאכון דער פון רייד
מור קענון גאר נושט פערשטעהן
אוז אפט צווישון זע די רעד,
ווען האט מאן געזעהן
גוטע יודען מוט דערפר אונ שטעט.

*) איין מאלדאווישען הייסט גיטער מישעם.

מי ראה קדושים פעם
עם נחלת עיר וכפרים.

אנשי סודנו הם האדונים
כנעני ונכבדי ארץ
קהל חסידים האביונים
נתעבה אותם כשרץ
שערי הם נעולים
לאיש עני והלך
פתוחים אך לאצילים
הסוהרים בשם המלך

כשרי עם ובאצילים
נעדה את גוינו
ולא יראה החוצה הגדילים
אשר על כנפי כסותינו
כאחד מלכי ארץ
נבואה בעדי עדיים
מי יפרוץ פרץ
לחרפנו בניב שפתים

גוּט צוּ טְרוּנְקֶען אוּנ גוּט צוּ עֶסֶען
אוּז אוֹיךְ אוּנְז נוּשְׁט פֶערְוֶועהְרְט
צוּ פָאהְרֶען שְׁפַּאצוּרֶען אוּנ קַאלֶעסֶען
מוּט אוּנְזֶערֶע אֵייגֶענֶע פֶערד
חֲסִידִים וֶוען זֶע זֶעהֶן .
זָאגוּן זֶע אַנְדֶערְשׁ נוּט
נָאר וֶוער קָאן פֶערְשְׁטֶעהֶן
וָואס דֶער רֶבִּי מֵיינְט דֶער מוּט

זֵייעֶרֶע וַוייבּוּר גֶעהֶן פֶערְשְׁמִירְט
דָאס אוּז בַּא זֶע דֶער יוּחָם
מוּט קָפְּקוּס אוּנ פַּארְטוּכֶר אוּיסגוּצוּרְט
אוּנ זֶעהֶן אוּים וִויא רוּחוֹת
אָבֶּר אוּנזֶערֶע וַוייבֶּר
זֶענוּן גְרוּיסוּ חֲרִיצוֹת
זֶע פּוּצוּן זוּךְ דוּ לַייבּוּר
אוּנ זֶעהֶן אוּים וִויא דִיא פְּרִיצוֹת

זֶע זוּצוּן מוּט אַלוּ קַבְּצָנִים
וָואס לֶעקוּן דוּ טֶעלוּר אוּנ חַאפּוּן
וָואס מַאכוּן אַלוּ אַקְרוּם פָּנִים
דָאס בּוּסוּל שִׁירַיִים צוּ דֶער טַאפּוּן
מוּר זֶעצוּן דוּ קַבְּצָנִים בֶּעזוּנְדֶער
אוּנ קְלַייזוּל וִויא דוּ שְׁוַואנֶען

יַיִן לָרְווֹת מַעֲדַנִּים יִשְׂבּוֹעַ
מִי יַעֲצוֹר בְּיָדֵינוּ .
אַף בְּעֶגְלֵי צָב לִנְסוֹעַ
עִם סוּסִים קִנְיַן כַּסְפֵּינוּ ?
הַחֲסִידִים יִרְאוּ יַבִּיטוּ
וְיִתְלַחֲשׁוּ בְּקוֹל דְּמָמָה
יִשְׁפְּטוּ אַף יַחְלִיטוּ
עֲצַת מוֹרֵנוּ נֶעֱלָמָה .

גְּוִיַּת נְשֵׁיהֶם מְאוֹד נֶאֱלַחַת
זֹאת לְבַד תְּהִלָּתָן
עֶדְיָן צָעִיף וּמִטְפַּחַת
וּבְמַרְאֵה שְׂעִירִים תְּמוּנָתָן
אוּלָם נָשֵׁינוּ הַיָּפוֹת
מְעַנְּדוֹת אֶת בְּשָׂרָן
לוֹבְשׁוֹת הַמְעֻטָּפוֹת
וַהֲדַר מַלְכוּת הֲדָרָן .

בְּשֶׁבֶת דַּלִּים יִתְבּוֹלְלוּ
אֲשֶׁר יְלַקְּקוּ הַקְּעָרָה
יַעַקְמוּ פְּנֵיהֶם וְעֵינֵיהֶם כָּלוּ
לַאֲרוּחָה אֲשֶׁר נִשְׁאָרָה :
וַאֲנַחְנוּ נַרְחִיקֵם מֵאָהֳלֵינוּ
הַלְאָה הָלְאָה נִצְבָּרִים

מוּר עֶסוֹן מוּט דִיא קוּנְדֶר
אוּנ זַאלָאן אוֹיף טֵייֶערוּ דִיוַואנֶען ׃

וֶוען אוּנזֶרֶע וַוייבֶּר טוּן מַעֲשֶׂה נְעָרוֹת
הַאלְט מַאן עֶס אוֹיךְ פָאר אַמַעֲלָה
וֶוען זֵייא רֵייכֶערוּן דוּ צוּגַארֶעס
פְרֶעגְט מַאן גַאר קֵיין שַׁאֲלָה
עֶס פַאלְט אֵיין דִיא חֲסִידִים זַאוֹרִים
צוּ שְׁמֶעקוּן נָאר דֶעם רֵיחַ
דֶעם רֶעבִּינְס וַוייבֶּע צוּגַארִים
זֶענוּן וִויא אַקָרְבַּן אוֹיף דֶעם מִזְבֵּחַ ׃

וְנִשְׁבְּדָה עִם בָּנֵינוּ
בְּבֵית אַרְמוֹן מֶלֶךְ וְשָׂרִים׃

נְשֵׁינוּ הוֹלְלוֹת כִּי תַעֲשֶׁנָה
בְּעֵינֵי הָעָם סְגֻלָּה
עֲלֵי עָשָׁן כִּי תַעֲשֶׁינָה
יֵחָשְׁבוּ זֹאת לִתְהִלָּה
הַחֲסִידִים סוֹד מַעֲרִימִים
לְהַעֲלוֹת לְאַפָּם הָרֵיחַ
עֲשַׁן נְשֵׁי הַתְּמִימִים
כְּעוֹלָה עַל מִזְבֵּחַ׃

געשיכטע פון גאלאץ. *)

וויינט און קלאגט יודישע קינדער
שרייעט צו גאט אויער זאלט גאר נישט רוען
וויא זעננען זיינע גרוסע וואנדער
וואס ער האט אמאהל מיט אונז געטוהן
ער האט זיך פון אונז גאר אוועק געקעהרט
אונזער געבעט הערט ער נוט
אונזערע שונאים ווערין פערמעהרט
און קוקען ארויס אויף אונזער בליט

אוי וועה גאטט זעה אונזער צער
וואס מיר לאדען גאר אומזוסט
העלפפע אונז ארויס פון דעם געפאהר
לאזען זע וויסען ווער דוא ביזט
וואס האבין בלבולים אויף אונז אוים געטראכט
זאללען אונז פערטיליגען אויף איין מאהל
לאזען זע וויסען דיין שטארקע מאכט
רעטטע דיין פאלק ישראל.

*) אים יאהרע תרי"ט וואר דארט איינע גרויסע הריגה וועגען עלילת הדם ר"ל.

קהל ישורן קראו עזרתה
צעקו לאלהים בנפש מרה
זרוע אל מאז נגלתה
איה איפוא הוא נסתרה ?
הסתיר פניו ממנו הפעם
רחוקה מישע שאגתינו
רבו שונאינו מטה זעם
ארבים לדם אחינו.

ראה יי את עניינו
הנם עזים עלינו יגורו
מחרב נקמת הצילינו
את שמך יחד יכירו
תאנה מבקשים עלילות דברים
להכרית שמינו להשמיד בניך
ידעו גבורתך האויבים האכזרים
הצילה יי את עם קדשך ׳

חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אִיז נִישְׁט עֶרגֶער גֶוֶועזְן
וְויא אִין דֶר וִוסְטֶער שְׁטָאט גַאלַאץ
וֶועה אִיז דוּא אוֹיגִין וָואס הָאבִּין גֶעזֶעהְן
וָואס מוּהָאט גֶעטוּהֶען מִיט אוּנְזֶער הֵיילִיגֶן שַׁאטְץ.
וָואס קֶען נָאךְ גֶשֶׁעהְן אוּנ דוּא הֵייטִיגֶע דוֹרוֹת
וָואס אוּנְזֶערֶע בְּרִידֶער הַאבֶּען גֶעלִיטֶען
מוּהָאט גֶענֶעמֶען דוּא הֵיילִיגֶע סֵפֶר תּוֹרוֹת
אוּן מוּהָאט זֶע אוֹיף שְׁטִיקֶער צוּ שְׁנִיטְן.

וַואס פָאר אַצָארֶען עֶס הַאט אוּנְז גֶעטְרָאפֶען
אוּנ דֶעם דְרִיטֶען טָאג אוּם מָאנַאט אַפְּרִילל
מַאן אִיז פוּן אַלֶע לֶענֶדר אַמָאהְל אַהֶער גֶעלָאפְן
דַא זֶענֶען זֶע גֶעזֶעסֶען רוּהִיג אוּן שְׁטִילל
הַאנְט אִיז דַא עֶרגֶער וִויא אִין יֶעדֶען לַאנְד
מִיר הַאבֶען שׁוֹן נִישְׁט וָואחִין צוּ לוֹיפֶען
גָאטט זָאלְסט גַאר הַאלְטֶען דוּא רֶעכְטֶע הַאנְד
זָאלְסְט אוּנְז פוּן דֶעם גָלוּת אוֹיסקוֹיפֶען.

לַצָּרָה בְּעֵת חָרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ
בְּעִיר גַאלַאץ הַפַּעַם נִשְׁתַּוָּה
הַנַּעֲשָׂה עִם סְגוּלַּת תִּפְאַרְתֵּנוּ
הִנֵּה עַל זֹאת נַפְשֵׁנוּ דָוָה
דוֹר עִקֵּשׁ וּפְתַלְתֹּל סֹרֵר כִּפְרָאִים
לַעֲנוֹת אַחֵינוּ יַחַד קָמוּ
תּוֹרוֹת יְיָ לָקְחוּ הָרְשָׁעִים
קָרְעוּ וְלֹא דָמוּ.

זַעֲקוּ עַל שֶׁבֶר כִּי בָא הַקֶּרֶץ
בִּשְׁלשָׁה יָמִים לַיֶּרַח הָאָבִיב
הִנֵּה נִמְלְטוּ מִקַּצְוֵי אֶרֶץ
פֹּה שָׁקְטוּ וְנָחוּ אִמּוֹת בֵּן וְאָבִיו
עַתָּה שְׂבֵעִים עָמָל כִּפְרָיִם
אֵיפֹה נִסְתַּר מִתְגָּרַת אַפָּךְ
נְטֵה יַד יְמִינְךָ שׁוֹכֵן שָׁמַיִם
פְּדֵה עַמְּךָ מִפֶּשַׁע חַף.

כד.

אנטווארט פין גאטט.

אוּךְ קַאן שׁוֹין פוּן אַייךְ נִישְׁט אוֹיסשְׁטֵיין
אוּךְ קַאן-אַייךְ נִישְׁט עֶרטְרַאגֶען
עֶנְפֶּערְט גָאטט אויף דֶעם גֶעוֵויין
און אויף דֶעם קְלָאגֶן ·

אוּדְהֶר זֶענְט אַייךְ שׁוּלְדִיג נָאר אַלֵיין
וַואס וֵוילְט אוּדְהֶר פוּן מוּר אַצוּנְד
דַאס אוּז אַלֶלעס אַייךְ גְשֶׁעהֶען
דָארְךְ אַייֶרֶע גְרוֹיסֶע זוּנְד

דַאס גַאנְצֶע שְׁלֶעכְטְס וַואס אוּדְהֶר טוּהְט
פֶּערדֶעקְט אוּדְהֶר מוּט אַייעֶרֶע בֶּערְט
אוּדְהֶר טְרָאגְט אוּמזוּסְט דֶעם נָאמִין יוּד
אוּדְהֶר זֶענְט אוּהְם נָאר נִישְׁט וֶוערְט ·

פוּן יוּדִישְׁקֵייט וֵייסְט מַאן קוֹים
אִין מָאלְדָאוֶוע אִימוּדִים·

כד.

נִלְאֵתִי כַּלְכֵּל אֶת חַטָּאתָם
עֲשׂוֹתָם נְבָלָה
עָנָה אֱלֹהִים עַל זַעֲקָתָם
בְּקוֹל יְלָלָה ·

הִנֵּה דָמָם בְּרָאשֵׁיהֶם
וְעָלַי יִזְעָמוּ
גְּמוּל עֲוֹנָם פְּרִי מַעֲשֵׂיהֶם
מְאוֹד נֶאְשָׁמוּ :

עַל פִּשְׁעָם יֹאמְרוּ אֲשֶׁר פָּשָׁעוּ
זִקְנָם כַּפָּרָה
לַשָּׁוְא יְהוּדִים שְׁמָם יִקְרָאוּ
שֵׁם תִּפְאָרָה
עֲדַת מָאלְדָאוֶוע יִכְּנוּ קֶרִי
בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיהֶם

אודר טוט נאר מַעשים וויא סדום
און זאגט נאך אודר זענט פרום

דערשראקן זענט אודר אלע געבליבן
ווען מודהאט דוא ספרים צערוסן
האלט אודר דען וואס איז דרין געשריבן
ווילט אודר עם דען גאר וויסן.

אודר האט אפילו נישט קיין מורא
פאר דוא היילוגו צעהן געבאט
גאלד אונ זולבר איז אייער תורה:
געלד איז אייער גאטט

פון עפום לערנון איז גאר קיין שמום
עם פאלט גאר קיינעם איין
אבי אודר שלאגט אייך אב דוא פום
און לופט און שול אריין.

אודר מאכט מוך רייך מוט אייערע תפלות
אבענד אונ און דר פרוה
אודר פרשטעט אפילו קיין פירוש המלות
אודר מוריקוט וויא דוא קוה.

איינער רעגט אוועק אפילו
דאם דאהווינן אויף אזאט.

כסדום ועמורה יעשו מרי
וצדיקים בעיניהם.

ספרי קדש עת נקרעו
מפחד נדהמו !
האם ישמורו, האם ישמעו
החקים נרשמו ?

אף מעשרת הדברים מאד נחלתם
יקשיהו לביהם
כסף וזהב היא תורתם
הון אלהיהם.

ללמד לקח אין מגמתם
לא סגלה
לכתת רגלם אך יראתם
לבית התפלה.

מתפלתם דמו אשבע נהת
אלי יצעקו
מבלי דעת פתרון מלה אחת
כפראים ינהקו.

ומדם בתורה גם בתפלה
יתנו מגרעת

נִישְׁט קֵיין תּוֹרָה נִישְׁט קֵיין תְּפִלָּה
עֶר אִיז פוּן דֶר חֶבְרָה חַבַּ״ד.

אוּן יֶעדֶר זָאגט עֶר קֶען דַאפְּטֶן
עֶס אִיז רֶעכְט וָואס עֶר טוּט
אוּן פֶערשְׁמוּרְטֶע שְׁטִיוֶוער אוּנ אַלַאנְגֶען
קַאפְּטֶן, שְׁטֶעקְט דֶר גַאנְצֶער יוּד.

אוֹדֶר לָאסְט אֵייךְ אַזוֹ דֶעם קָאפּף פֶערדְרֵיין
וִויא אוֹדֶר זֶעגְט פֶּרְפִידֶרְט
אַז אוּךְ הָאבּ פֵיינְד מִיזָאל זִיךְ טְרָאגְן רֵיין
אוּךְ הָאבּ נָאר לִיעבּ פֶערשְׁמוּרְט

דַאס קָאן פֶרשְׁטֶעהְן אוּיךְ אַיֶעדֶער
אַז אִיךְ פֶערלַאנְג נָאר דָאס הֶערְץ
וָואס הָאבּ אוּךְ דֶען פוּן אַיְיעֶרֶע קְלֵיידֶר
צוּ זֶענֶען זֶע לַאנְג אָדֶר קֶערְץ.

אוּן נַארִישְׁקֵייטֶן אַזוֹ צוּ גְלֶעבְּן
אַךְ וִויא דוּם זֶע זֶענֶען
וֶוער הָאט זֶע אַגֶעזֶעץ גֶעגֶעבֶּן
אַז מִיטָאר נִישְׁט קֶענֶען.

וּמְבִינִים יֹאמְרוּ הָעֵדָה כֻּלָּהּ
חָכְמָה בִּינָה וָדַעַת.

וְכַצּוּר הָזָק לֵב הַסְּכָלִים
כִּי רְצוּיִם לָאֵל
מְעַטָּפָה אֲרוּכָּה וּבְגָדִים בָּלִים
חוֹתָם יִשְׂרָאֵל.

הִנְכֶם אֲטוּמֵי לֵב כַּחֲמוֹרִים
הִנְכֶם תּוֹעִים :
כִּי אֵין חֶפְצִי בִּבְגָדִים טְהוֹרִים
רַק בְּצוֹאִים.

מַה הֶפְצִי הֲלֹא תַשְׂכִּילוּ.
אַךְ לִבְּכֶם !
מַה לִי דַעַת נָא הוֹאִילוּ
לְמִדַּת בִּגְדֵיכֶם ;

מוֹרָשֵׁי לִבָּם אֵיךְ נִתָּקוּ
חַסֵרִים בִּינָה,
אֵיפֹה דַת וְחוֹק חָקְקוּ
רְתָעֵב בִּינָה !

פְּרֶעמְדֶע שְׁפְּרַאכֶן אוּז בַּא אַייךְ אַסְבָּרָה
עֶס אוּז אַגְרוֹסוּ זוּנְד
אִין תְּנַךְ אוּן אִין גְמָרָא
זֶענְט אוּהְר דֶען אוּיךְ נִישְׁט בְּלוּנְד .

אוּךְ זֶעה בַּא אַייךְ נִישְׁט מָאלְדָאוּוַאנֶער
אַיינֶם מוּט פֶּרְשְׁטַאנְד
נִישְׁט קַיין פְּרוּמֶר נִישְׁט קַיין קֶענֶר
עֶס אוּז פַּאר קְרוּסְטֶן אוּיךְ אַשַׁאנְד .

קְרוּסְטֶן פְּרֶעגֶן אוּיךְ דוּא שַׁאלָה
מוּט וַואס בֶּרִיהְמְט אוּהְר אַייךְ
וַואגַאבָּאנְטֶן זֶענְט אוּהְר אַלֶּע
אָרֶם אִין רַייךְ .

אוּהְר זֶענְט נָאךְ אַזוּ שְׁלֶעכְט בַּאם הֶערְצֶן
אוּהְר הַאט קַיין מֶענְשְׁלִיכְקַייט
אוּהְר פִּיהְל נִישְׁט קַיין מָאהְל יֶענִימְס שְׁמֶערְצֶן .
וֶוען עֶס אוּז אוּהְם לַייד .

אַיֶעדֶר זָארְגְט פַּאר זִיךְ אַלַיין
אַבִּי אוּהְם אוּז גוּט
יֶענֶר מֶעג פַּאר הוּנְגֶר אוּיסְגַיין
וָוארְט עֶס אוּהְם גָאר נוּט .

לְלַמֵּד לֶקַח בִּלְשׁוֹנוֹת זָרִים
לָכֶם וָיָמָה ,
רַב לָכֶם בְּקֹדֶשׁ סְפָרִים
הֲיָדַעְתֶּם מְאוּמָה !

עֲדַת מָאלְדָאוֶוע מְאוֹד נִבְעָרִים
מִדַּעַת עֲרוּמִים
לֹא נְבוֹנִים וְלֹא יְשָׁרִים
לְשִׁמְצָה בַּלְאוּמִים .

הָעַמִּים יִשְׁאֲלוּ אוֹתָמוֹ
בַּמֶּה תִּפְאַרְתֵּיהֶם ;
רֵיקִים וּפוֹחֲזִים הֵם כֻּלָּמוֹ
כַּבְּדִלִים כְּרָאשֵׁיהֶם .

מֵאַהֲבַת אָדָם הוֹחָם זָרָה
לֵב יַקְשִׁיחוּ
שָׁם גּוֹעַ אִישׁ בַּצָּרָה
וְלֹא יַשְׁגִּיחוּ .

לְנַפְשָׁם כֻּלָּם וּלְטוֹבָתָם
אַךְ יִשְׁקוֹדוּ
בְּרָעָב יִגְוַע אִישׁ לִקְרָאתָם
וּמִנֶּגֶד יַעֲמוֹדוּ .

ווען מיהייסט אייך מאכן שולן
דארף זיין ביא אייך איינע עדרע
נאר וייל אודר ווילט קיין געלד נישט צאלן
זאגט אודר עס אוז איינע עבירה .

בעסרט אוים אייערע פעהלר
חלעבן עס אוז שוין צאט
מאכט תלמוד תורה און שפיטעלר
וועגן דיא ארמע לייט .

וויא אוז נאך אזו דר יוד פראכטעט
ווייזט מור נאך איין ארט
ער וועדר אימודים אלם מענש בטראכטט
ער הערט קיין שלעכטעס ווארט .

עס הארט נישט קיינם וואס אודר זענט יודן
ער קוממרט זוך נישט דארום
מאן אוז נאר פון אייך נישט צו פרידן
וייל אודר זענט שלעכט און דום .

ליסר צוו לכם שופטיכם
בית למודים
הן זה תאמרו בגלל כספיכם
חטא ליהודים .

חדלו לכם עם יהודים
עשות תעתועים
עשו בית חולים ובית למודים
בגלל העניים.

איפה ראיתם בעיר ומדינה
היהודים שנואים ?
לא ישמעו גערה ריב ותלונה .
אדם קרואים .

לא כי שונות הם דתיכם
כן יזעמו
בגלל רעתכם ואולתכם
עליכם קמו .